

موقعیت استثنایی چابهار برای تبدیل شدن به هاب صنایع بزرگ کشور

موقعیت ویژه سواحل مکران در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی سال‌های اخیر در حال تبدیل این منطقه به پایلوت بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی است که می‌تواند به علت افزایش همکاری‌های اقتصادی با کشورهای منطقه از جمله هند، افغانستان، عمان و دیگر کشورهای آسیای میانه اقتصاد مولد را در کشور تقویت کند و زمینه را برای تولید ارزش اضافه و تبدیل شدن منطقه آزاد چابهار به هاب نفت و گاز و پتروشیمی، صنایع فولادسازی و خودروسازی، صنایع غذایی و شیلاتی و گردشگری فراهم کند.

شرایط استثنایی چابهار برای تولیدکنندگان

پس از استثنا شدن منطقه آزاد چابهار از تحریم‌های آمریکا فرصتی در این منطقه ایجاد شد تا جذب سرمایه‌ها در منطقه به رشد غیر قابل باوری برسد. به نحویکه بزرگترین شرکت‌های صنعتی و معدنی از جمله شرکت‌ها فولادسازی بزرگی، چون فولاد مبارکه، گلگهر، چادرملو و ... برای سرمایه‌گذاری در منطقه درخواست دادند. همین احساس ضرورت بود که کم‌کم بحث تقویت زیرساخت‌ها را هم پیش کشید و عاملی شد تا برای تکمیل و توسعه راه‌های مواصلاتی سرخس-زاهدان که برای توسعه اقتصادی افغانستان موضوعی حیاتی بوده و ارتباط با کشور هند از طریق بندر شهید بهشتی چابهار آن را تکمیل می‌کند، اقداماتی صورت بگیرد.

در همین اثنا کشور هند متعهد شد تا بندر شهید بهشتی را به تکنولوژی روز و زیرساخت‌های مدرن مجهز کند و در ازای آن طی قرارداد BOT ده ساله در منافع تعرفه‌ای آن سهم داشته باشد. به نحویکه این سهم طی ۵ سال اول بیشتر و در ۵ سال دوم کاهش یابد. در عینحال بین دو کشور ایران و هند تمایلاتی برای ایجاد خطوط کشتیرانی مسافری میان چابهار و بنادر هند ابراز شده است.

در واقع مسیرهای مبادلاتی که قرار است با ایجاد بسترهای مواصلاتی راه آهن شمال-جنوب و راه آهن سرخس-زاهدان بگشاید، تحولی منافع ایران و کشورهای همجوار ایجاد خواهد کرد و زمینه‌ای خواهد شد تا وارد عصر جدیدی از تجارت غرب و شرق بشویم. علاوه بر این اتصال چابهار به پروژه CPEC (کریدور اقتصادی چین پاکستان) که اتصال چابهار به چین است، بازار ۲۱۲ میلیون نفری اقتصاد پاکستان نیز زمینه منافی برای ایران را فراهم خواهد کرد.

این مسیر تجاری شرایط ممتازی را برای صنایعی که به تازگی در چابهار پا می‌گیرند، فراهم خواهد کرد.

در عینحال این صنایع از امکانات اره‌های هوایی در چابهار نیز بهره‌مند خواهند شد. مسئله‌ای که در سند همکاری‌های جامع ایران و چین ذکر شده است. توسعه و ساخت فرودگاه‌ها، خرید محصولات هوایی تولید مشترک ایران و چین موضوعی است که در محور پنجم به آن پرداخته شده است. قرارداد ساخت یک شهر فرودگاهی با یک شرکت چینی به ارزش ۴۸۳ میلیون یورو منعقد شده است که قطعاً این پروژه استراتژیک علاوه بر جایگاه ویژه در این سند همکاری، نقطه تحول شهر لجستیک چابهار نیز خواهد بود.

در مجموع در بخش‌های زیربنایی و توسعه زیرساخت‌ها کارهای خوبی صورت گرفته و طی یک سال گذشته بیش از سه هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری در چابهار محقق شده است.

افق روشن صنایع فولادی، پتروشیمی و شیلاتی چابهار

آماده سازی‌های زیرساختی در نهایت بزرگترین فولادسازان ایران را ترغیب کرد تا به کمک مقررات و امتیازات منطقه آزاد چابهار، استثنای شدن آن از تحریم‌ها و موقعیت ویژه مکران در ارتباط آبی و مواصلاتی و هوایی با دیگر کشورهای آسیای میانه و هند قرار بگیرد. در ابتدای این قرارداد اعلام شد که همزمان قراردادی با یکی از معادن ایتالیا برای استخراج منابع معدنی آن از جمله سنگ آهن صورت گرفته است.

همین شد که مجموعه فولاد مکران که در مراحل نخست و دوم احداث آن، برای یک واحد تولید آهن اسفنجی، دو واحد گندله‌سازی، یک واحد فولادسازی و یک واحد نوردسازی پیش‌بینی شده است، با سرمایه‌گذاری سه شرکت فولاد مبارکه، چادرملو و گل‌گهر به بهره‌برداری خواهد رسید. درباره اهمیت این پروژه باید تاکید کرد که تولیدات این سه شرکت حدود ۷ درصد تولیدات فولاد کل کشور را تشکیل می‌دهد و با بهره‌برداری از این پروژه‌ها کشور به لحاظ تولیدات فولاد در شرایط بهتری قرار می‌گیرد.

در عینحال پتروشیمی چابهار نیز یکی از پروژه‌های بزرگ این منطقه آزاد است که به زودی به بهره‌برداری خواهد رسید. این پروژه شامل ۶ واحد پتروشیمی است که حدود ۸/۵ میلیون تن محصول در سال تولید می‌کنند.

عبدالرحیم کردی، مدیرعامل منطقه آزاد چابهار درباره نقش پتروشیمی چابهار در همکاری ایران و چین گفته است: «در محور دوم برنامه راهبردی همکاری ایران و چین به عرضه پایدار نفت خام به چین، مشارکت در ساخت و تجهیز مخازن ذخیره‌سازی نفت و افزایش صادرات پتروشیمی به چین اشاره شده است که با توجه به برنامه توسعه مجتمع‌های پتروشیمی در چابهار و قرار گرفتن این مجتمع‌ها بر کرانه اقیانوس هند، تولیدات پتروشیمی چابهار، سهمی جدی در تحقق این بند دارند.»

او ادامه داد: «احداث مجتمع پتروشیمی چابهار نیز با توانایی تولید بیش از ۲۰ میلیون تن مواد پتروشیمی در قالب سه فاز از سال ۱۳۹۲ برنامه‌ریزی و از سال ۱۳۹۴ هم ساخت نخستین مجتمع تولید متانول آن شروع شده است. ظرفیت فاز اول مجتمع پتروشیمی چابهار ۸.۵ میلیون تن متانول است که این مقدار متانول در پنج مجتمع تولیدی هرکدام با ظرفیت یک میلیون و ۶۵۰ هزار تن متانول در سال تولید خواهد شد. در سال ۱۳۹۶ و در پی مطالعات مفصل کنوانسیون نفت، گاز و پتروشیمی چین ساخت هاب دوم پتروشیمی چابهار موردتفاهم قرار گرفت که در سال ۱۳۹۸ مجدداً این توافقنامه به مدت دو سال تمدید شد.»

چابهار در عینحال در حوزه صنایع شیلاتی نیز چشم انداز روشنی خواهد داشت. چابهار و کنارک مجموعاً ۲۳ درصد آبزیان و ۷۰ درصد تن ماهی کشور را تأمین می‌کنند. ظرفیت اقیانوسی و توان و ظرفیت بومی محلی این منطقه پتانسیل تبدیل شدن به یک هاب منطقه‌ای شیلاتی را برای چابهار فراهم کرده است.